

Dziedzictwo kulturowe Gminy Boćki

Dziedzictwo kulturowe Gminy Boćki - reorientacja zawodowa i nowe miejsca pracy dla osób odchodzących z rolnictwa

Dziedzictwo kulturowe, czyli to co było, jest i będzie dumą mieszkańców Podlasia winno i staje się okazją do dostosowania osób odchodzących z rolnictwa do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych. Staje się szansą na utworzenie miejsc pracy poza rolnictwem przy wykorzystaniu potencjału regionu, nie zapominając o kulturze, tożsamości i jego specyfice.

Gmina Boćki jako wnioskodawca projektu „Dziedzictwo Kulturowe w Gminie Boćki- reorientacja zawodowa i nowe miejsca pracy dla osób odchodzących z rolnictwa” stała się jedynym podmiotem realizującym projekt ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Działania 2.3 ZPORR w 2009 roku. Niewielka gmina o charakterze typowo rolniczym, z przewagą gospodarstw specjalizujących się w produkcji mleka podjęła wyzwanie przeprowadzenia szkoleń dla 270 osób z terenu całego województwa podlaskiego.

Projekt skierowany był do rolników i domowników planujących odejście z rolnictwa i oferował usługę reorientacji zawodowej, przygotowującą Beneficjentów do zdobycia nowego zatrudnienia i wykonywania nowego zawodu poza rolnictwem. Myślą przewodnią Projektu było aktywizowanie i ukierunkowanie rolników chcących poszukiwać zatrudnienia poza rolnictwem, zgodnie ze strategią rozwoju Gminy Boćki. W Strategicznych Programach Gospodarczych znaleźć można zapisy dotyczące szkoleń zawodowych dla rolników, wykorzystania i promocji dziedzictwa kulturowego wsi dla wsparcia wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, rozwoju form kształcenia mieszkańców oraz rozwój kapitału ludzkiego. Produkcja i wykonanie produktów związanych z dziedzictwem kulturowym może kreować przedsięwzięcia zawodowe tworzące nowe miejsca pracy. Tym samym Projekt przyczyniał się do poprawy sytuacji zawodowej i materialnej poszukujących nowych możliwości zatrudnienia poza rolnictwem w miejscu swojego zamieszkania. Założeniem projektu było zatem łączenie celów rozwojowych gminy i jej mieszkańców oraz budowanie społeczności lokalnej skupionej wokół wspólnych przedsięwzięć na rzecz gminy. Samodzielne działania na rzecz rozwoju kapitału ludzkiego w Gminie Boćki rozpoczęły się w momencie wdrożenia nowej perspektywy finansowej na lata 2007-2013. Społeczność gminy w latach 2007-2009 miała możliwość uczestnictwa w szkoleniach i inicjatywach finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, a także w innych szkoleniach realizowanych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego przed 2008 rokiem.

Województwo podlaskie należy do najstabilniej rozwijających się gospodarczo regionów Polski. Wynika to przede wszystkim ze specyfiki regionu, gdzie dominującym sektorem jest rolnictwo. Gmina Boćki należy do gmin o wiejskim charakterze, w którym głównym źródłem utrzymania mieszkańców jest rolnictwo. Standard i jakość życia mieszkańców gminy powoduje, iż wielu z nich decyduje się lub jest wręcz zmuszonych do odejścia z rolnictwa, nie widząc innej drogi do poprawy warunków życia. Wskazując mieszkańcom gminy Boćki oraz mieszkańcom innych gmin odpowiednie drogi do zdobycia nowych kwalifikacji, umiejętności, można skłonić ich do pozostania w miejscu zamieszkania. Projekt ten skierowany był do osób chcących zdobyć nowe doświadczenia, kwalifikacje, chcących wspólnie realizować przedsięwzięcia, które wpłyną na rozwój gminy. Jedną z dróg podniesienia konkurencyjności gminy mogło być wykorzystanie wewnętrznego jej potencjału. Do takich czynników zaliczyć należy dziedzictwo kulturowe stanowiące dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń. Dziedzictwo kulturowe a szczególnie związany z nim produkt regionalny daje realne szanse rolnikom i domownikom na znalezienie dodatkowego źródła dochodu w oparciu o prace na własny rachunek. Alternatywa ta jest jedyną szansą poprawy sytuacji materialnej rolników i domowników planujących odejście z rolnictwa i pozostanie tych osób w miejscu zamieszkania. Kultura oprócz tego, iż stanowi „korzenie” stanowi też „kapitał”, który można wykorzystać do rozwoju gospodarczego gminy. „Kapitał” ten jest często nadal niezauważany lub niszczone. Należy, zatem dostrzec to, co można jeszcze ocalić i co może stanowić atrakcję gminy. Mieszkańcy gminy są spadkobiercami bogatego dorobku kulturowego poprzednich pokoleń, na który składają się obyczaje, język, wyroby rękodzieła, stroje ludowe, potrawy tradycyjnej kuchni. Odmienność regionalna wiejskiej kultury materialnej i niematerialnej może stać się istotnym elementem rozwoju gminy, wpływając na zasobność jej mieszkańców i powodując zgodny z naturą rozwój gospodarczy obszarów wiejskich. Obecnie w wielu rejonach Polski dorobek kulturowy stanowi ważny element rozwoju turystyki wiejskiej a także jest czynnikiem sprzyjającym pełnieniu przez obszary

wiejskie funkcji osiedleńczych. Istotne jest, aby w celu ochrony dziedzictwa kulturowego gminy zaktywizować mieszkańców do realizacji wspólnych przedsięwzięć. To z kolei wpłynie na pozostanie mieszkańców na wsi oraz na polepszenie warunków życia i wzrost dochodów, poprzez stworzenie nowych miejsc pracy.

Ważne jest skierowanie odpowiedniego impulsu celem aktywizacji grup mieszkańców. Odbywać się to może m.in. poprzez skupienie środowiska lokalnego wokół pracowni kuchni regionalnej i pracowni stroju regionalnego. Samoaktywizacja mieszkańców polegać także może na samo- zatrudnieniu się poprzez nabycie umiejętności łączenia tradycyjnych zawodów tj. np. dekarz czy zdun z wytwarzaniem zarówno tradycyjnych jak i nowych produktów tj. nowoczesne i tradycyjne pokrycia dachowe, budowa tradycyjnych pieców kaflowych i kominków.

W ramach projektu zaoferowane zostały też szkolenia typowo zawodowe dające uprawnienia operatorskie, budowlane i inne. Ważne jest przede wszystkim by odpowiednio zmotywować mieszkańców do podjęcia wysiłków celem zmiany swojej sytuacji oraz wspólnych przedsięwzięć tworzących miejsca pracy. Wsparcie zaplanowano jako dostarczenie Beneficjentom Ostatecznym kompleksowej usługi doradczo- szkoleniowej. Usługi te były połączone w Projekcie w logicznie spójny, konsekwentny, chronologiczny cykl, optymalnie wspierający proces reorientacji zawodowej osób odchodzących z rolnictwa. W ramach Projektu realizowane były kolejno następujące działania:

1. INFORMACJA ZAWODOWA dla 500 osób, która została udzielona w połączeniu z działaniami informacyjnymi, doradczymi i szkoleniowymi w ramach seminarium rozpoczynającego i kończącego projekt.
2. USŁUGI DORADCZE zaoferowane dla 270 osób, realizowane w formie grupowej oraz w ramach dyżurów doradców zawodowych pełnionych w miejscu realizacji szkoleń, a także przez cały okres realizacji projektu, w biurze projektu.
3. SZKOLENIA I KURSY (18 edycji) dla 270 osób w zakresie nabycia umiejętności i nowych kwalifikacji zawodowych. Oferta szkoleniowa powstała na bazie doświadczeń instytucji szkoleniowych została uzupełniona o moduły szkoleniowe związane z utrwaleniem i przekazaniem dziedzictwa kulturowego. W ramach Projektu zaplanowano stworzenie odpowiedniego zaplecza do realizowania szkoleń i aktywizowania ludności do podejmowania wspólnych przedsięwzięć. Zaplanowano stworzenie pracowni kuchni regionalnej i pracowni szycia stroju ludowego. Istotną cechą powyższych pracowni miało być wyposażenie ich przez samych uczestników szkoleń. Oznaczało to m.in., iż w ramach zaplanowanych szkoleń np. na zduna, uczestnicy szkolenia zbudują tradycyjny piec kaflowy do wypiekania swojskiego chleba. Uczestniczki szkoleń szycia i kroju przygotowują zastawy, obrusy oraz stroje ludowe. Pracownie te będą uzupełniały ofertę turystyczną gminy. Będą tam prowadzone warsztaty dla turystów, podczas których goście będą mogli samodzielnie przygotować m.in. wyroby tradycyjnej kuchni regionalnej. Warsztaty te będą prowadzone przez mieszkańców skupionych wokół tych pracowni. Powstałe pracownie staną się docelowo miejscem spotkań mieszkańców gminy i mają im wszystkim służyć. Powstałe zaś w nich produkty tj. wyroby wędliniarskie i produkty kuchni regionalnej, wyroby rękodzieła ludowego, stroje ludowe itp. będą oferowane do sprzedaży, a co za tym idzie wpłyną na poprawę sytuacji materialnej ludności. Oferowane były m.in. następujące kursy: dekarz- robotnik ogólnobudowlany, zdun, kucharz regionalny, animator turystyki wiejskiej, wyroby rękodzieła ludowego- szycie i zdobienie strojów regionalnych, turystyka wiejska z kuchnią regionalną

Istotnym z punktu widzenia realizacji projektu było doświadczenie wnioskodawcy. Na rynku usług szkoleniowych województwa podlaskiego i wśród projektodawców zakładających realizację i realizujących projekty szkoleniowe dużą grupę stanowią instytucje posiadające bogate, wieloletnie doświadczenie w tego typu działalności. Wśród instytucji realizujących projekty szkoleniowe znajdują się też samorządy wszystkich szczebli. Jednak ciągle, zwłaszcza w obszarze administracji samorządowej widoczny jest brak samodzielnych inicjatyw podejmowanych ze strony władz lokalnych na rzecz rozwoju form kształcenia mieszkańców. Bardzo często jest to forma współpracy czy korzystania z usług i ofert firm szkoleniowych, rzadziej widzimy tu przejaw samodzielnych, oddolnych inicjatyw. O ile aktywność gminy w dziedzinie pozyskiwania środków pozabudżetowych na inwestycje infrastrukturalne jest pozytywnie postrzegana wśród mieszkańców, tak aktywność gmin w kontekście rozwoju zasobów ludzkich, podwyższania kwalifikacji, wszelkiego rodzaju szkoleń jest ciągle niedoceniana. Niezmiennie odgrywa mniej znaczącą rolę. Rzadkością jest taki stan rzeczy, by w gminie istniało wyodrębnione stanowisko ds. pozyskiwania środków pozabudżetowych na rzecz projektów tzw. miękkich. A przecież od wykształcenia i kompetencji zawodowych mieszkańców zależy przyszłość danej gminy. Braki powstające na etapie edukacji przedszkolnej i szkolnej są trudne do odrobienia na dalszym etapie kształcenia, brak wykształcenia mieszkańców lub niespójność wykształcenia z potrzebami rynku pracy skutkuje wysokim bezrobociem bądź migracją zarobkową i wyludnieniem wielu miejscowości. To wszystko ma znaczący wpływ na przyszłość naszych pokoleń. A przy tym wszystkim słabnie kultura i tradycja regionu, która jest naszym znakiem rozpoznawczym i winna być motorem napędowym rozwoju Podlasia.

Realizacja projektu, a zwłaszcza informacja zawodowa miała też istotne znaczenie z punktu widzenia badania potrzeb szkoleniowych Gminy Boćki, a także ogólnie rzecz ujmując potrzeb szkoleniowych województwa podlaskiego. Uczestnicy wypełniając formularz pierwszego kontaktu mieli sposobność deklaracji w których szkoleniach chcieliby uczestniczyć i jakie są ich preferencje w zakresie szkoleń.

Pisząc o realizacji projektu należy podkreślić wysoką jakość współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Białymstoku. Doskonała komunikacja i przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi wydziałami, a także pomiędzy WUP a wnioskodawcą miała istotny wpływ na jakość i płynność realizacji projektu.

Projekt mający na celu reorientację zawodową rolników w oparciu o kulturowe korzenie przyczynił się też do aktywizacji społeczności do której trafił. Kolno, Jeziorki, Augustów, Raczki, Szypliszki, Wyszki, Ciechanowiec oraz Gmina Boćki to miejsca w których realizowany był projekt. Uczestnicy szkoleń podnosili kwalifikacje, uczestniczyli w szkoleniach a na zakończenie mieli możliwość zapoznać się z dziedzictwem kulturowym Gminy Boćki, z wypracowanym w ramach projektu nowym podejściem do szkoleń. Pracownia kuchni regionalnej oraz pracownia stroju regionalnego to interesujący pomysł na integrację mieszkańców gminy wokół kształtowania nowych miejsc pracy poza rolnictwem w oparciu o kulturę i tradycję regionu.

Podejście do pozyskiwania funduszy pozabudżetowych, gdzie gmina określa potrzeby i je definiuje, sama stara się o dofinansowanie działań na rzecz rozwoju kapitału ludzkiego jest podejściem, które ma najistotniejszy wpływ na rozwój obszarów wiejskich. Podmiot, który ma doskonałą orientację w potrzebach mieszkańców, znający doskonale specyfikę i charakter danego obszaru tworząc i realizując projekty odpowiada na realne problemy istniejące w danej społeczności.

Biuro Projektu „Dziedzictwo Kulturowe w Gminie Boćki- reorientacja zawodowa i nowe miejsca pracy dla osób odchodzących z rolnictwa

Gmina
Boćki

